

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „БЪЛГАРИСТИЧНИ ЧЕТЕНИЯ“ – СЕГЕД 2015

Камен Михайлов

Университет ЕЛТЕ – Будапеща, Унгария

На 11 и 12 юни 2015 г. в Сегед се проведе голям научен форум, изцяло посветен на проблеми на българистичното познание. Организатори бяха Институтът за славянски филологии, Българското самоуправление в града и Дружеството на приятелите на България. Сегедският университет е вторият по авторитет в Унгария, има свой Нобелов лауреат (Алберт Сент-Дьорди) и достатъчно известни възпитаници, сред които се откроява името на изтъкнатия поет Атила Йожеф, патрон на учебното заведение. То е със сериозни традиции в областта на славистиката, в неговите рамки се намира Институтът за славянски филологии, където доайен в специалността „Българска филология“ е д-р Габор Балаж – специалист по руски и български език. Известни са неговите занимания с българските ръкописни паметници, такива като „Изборниците на Светослав“, Кюстендилския палимпсест, Будапещското евангелие, Софийското евангелие и др., моделирането на проблеми от историческата граматика: „Опыт применения семиотических средств в исторической славистике“, „Семиотически подход към българския глагол“, „Алтернативни методи в българската историческа граматика“, „Generative Methods in Slavic Historical Phonology“; специално внимание заслужават изготвените речници-индекси на старобългарския език. Българистични дисциплини тук преподават още Моника Барати и лекторът по български език и култура Бонка Василева.

Утвърденият организационен опит дава възможност за подготовка на конференции на изключително високо равнище. По брой на участниците и страните форумът има пълното право да се нарече „конгрес по българистика“ – 69 докладчици от 11 страни. Закономерно най-голямата група е от българските научни центрове: Българската академия на науките, университетите в София, Пловдив, Велико Търново, Благоевград, Бургас, Варна, Плевен; представени бяха и славистични центрове като Будапеща, Сегед, Прага, Бърно, Братислава, Познан, Загреб, Батуми и др.

След изслушването на два пленарни доклада: Б. Парашкевов („Етимологията – най-популярната област на езикознанието“) и Г. Балаж („Към исто-

рията на флексите за творителен падеж множествено число в славянските езици“), работата продължи по тематичен принцип. Бяха обособени секции по общо езикознание, история на българския език и литературознание. Както обикновено, езиковедските доклади превишаваха литературните. Още в самото начало вниманието на слушателите беше привлечено от интересни теми. Въвеждането на нови ръкописни паметници в науката, което с времето става все по-трудно, винаги се оказва своеобразен апогей в програмата (Б. Велчева – „За един новооткрит ръкопис (Ловешкия дамаскин от XVII век)“). Последва сравнителният анализ на А. Бояджиев („Словата от Пандектите на Антиох в източнославянски и южнославянски сборници“). Важен момент в текста се оказа уточняването на посоката на преводите на византийските оригинали. Филолого-исторически характер имаше изказването на М. Кочиш – директор на Института за славянски филологии, посветено на обуславянията между биографичните и изследователските факти в делото на проф. М. Драгоманов. Трима грузински колеги представиха съвместно изследване върху тюркизмите в българския и грузинския език – характер, класификация и път на проникване (М. Арошидзе, Т. Авалиани и Т. Питкардидзе). Основополагащо твърдение беше идеята за сходната историческа съдба на двата народа, която предопределя лексикалната картина през определен времеви период. Заслужава изрично споменаване изследването на Й. Тишева, което, преодолявайки филологическия идеал – писменото слово, се насочва към устната реч, по-специално такава сложна категория като синтактичната структура на ежедневния обиход. Цяла група доклади очертаха сравнителни проблеми на отделни граматически категории в българския, полския, унгарския, чешкия език. На второто заседание на общоезиковедската секция се откри „неочакван“ тематичен кръг проблеми, свързан с болестите, болката, медицинската терминология и именната система на лекарствените продукти. Наблюденията на авторите засегнаха сходствата в различните езици, пътищата на усвояване, намесите на метафоризация и евфемизация при назоваването на патологични състояния в човешката физиология (А. Ефимова, П. Баракова, А. Васунг, П. Кънчева, В. Пенкова, Н. Пенкова). Бяха предложени и теоретични концепции, приложими към общокултурната парадигма на европейските народи – Г. Молхова („Соматичният код в системата на културните кодове“) или към рецепционните нагласи (М. Дудаш – „Национални стереотипи в българската и унгарската фразеология“). Няколко изказвания се занимаха с „емблематични“ лексикални или фразови единици от когнитивна гледна точка (М. Жерева, В. Панайотов, Б. Георгиева). Определен дял имаха и методологичните доклади, както и тези, посветени на превода.

В литературоведската секция бяха представени значително разнородни проблеми – от допълващата университетска програма „Българските книги“ (К. Михайлов), през преводите на италиански художествени произведения на

страниците на женската периодика (Б. Илиева) и обзор на българската визуална поезия (К. Менхарт), та до екзотичните стайни растения в „Бел ами“ (С. Александрова) и човешкото битие между цялостното и парциалното (Е. Дубарова-Петкова). М. Черни постави идеи от делото на проф. З. Урбан в насоката на сравнителното литературознание от „преддюршиново“ време, М. Костова-Панайотова потърси измеренията на българско и славянско, а М. Кръстева поведе дискусия за критиката и критиците на Паисий Хилендарски. М. Барати направи обзор на преводите на българска художествена проза от най-ново време – след 1989 г.

Както обикновено се изтъква, запознанствата и разговорите в кулоарите са сред ценните приноси на подобен род научни форуми.

✉ **Доц. д.ф.н. Камен Михайлов**
Будапещенски университет ЕЛТЕ
„Йотвьош Лоранд“
E-mail: kmihajlov@abv.bg